

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 czerwca 2021 r.

Pozycja 108

POSTANOWIENIE z dnia 21 kwietnia 2021 r. Sygn. akt Ts 142/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pawłowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.P. w sprawie zgodności:

art. 12 ust. 2 pkt 2 i 3 w związku z art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. Nr 30 poz. 151, ze zm.) w brzmieniu ukształtowaną ustawą z dnia 26 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o kierujących pojazdami (Dz. U. poz. 970) w zakresie, w jakim „pozbawia osoby uprzednio posiadające uprawnienia do kierowania pojazdami mechanicznymi określonych kategorii prawa jazdy, prawa do odzyskania dokumentu potwierdzającego posiadanie tego rodzaju uprawnień odnośnie pojazdów mechanicznych, co do których nie orzeczono wobec nich środka karnego w postaci zakazu ich prowadzenia”, z art. 2, art. 10 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 28 września 2020 r. (data nadania) M.P. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Wyrokiem z 5 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w K. II Wydział Karny, orzekł wobec skarżącego m.in. środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, dla których wymagane jest prawo jazdy kategorii B, na okres 5 lat. Orzeczony został również obowiązek zwrotu dokumentu uprawniającego go do prowadzenia pojazdu do właściwego starostwa.

Skarżący nie zwrócił dokumentu, złożył natomiast oświadczenie o jego zagubieniu. Wnioskiem z 15 maja 2018 r. skarżący wystąpił do Starosty M. o wydanie wtórnika prawa jazdy kategorii T. Otrzymał go 5 czerwca 2018 r. Z kolei we wniosku z 16 maja 2018 r. zażądał wydania wtórnika prawa jazdy kategorii: AM, A1, A2, A, B1, C1, C, C+E, B+E, C1+E, tj. uprawnień nieobjętych zakazem do kierowania pojazdami. Decyzją z 5 czerwca 2018 r.

(znak: [...]) Starosta M. odmówił skarżącemu wydania tego wtórnika. W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z art. 12 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2017 r. poz. 978, ze zm.; dalej: u.k.p.), prawo jazdy nie może być wydane osobie, w stosunku do której został orzeczony prawomocnym wyrokiem sądu zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych – w okresie i zakresie obowiązywania zakazu. Przepis ten stosuje się wobec osoby ubiegającej się o wydanie prawa jazdy kategorii: AM, A1, A2, A, C1, C, D1, D oraz kategorii: B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych obejmującego uprawnienia w zakresie prawa jazdy kategorii B.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w T., decyzją z 6 lipca 2018 r. (znak: [...]; dalej: SKO), utrzymało w mocy rozstrzygnięcie Starosty M., stwierdziwszy, że „orzeczony sądownie zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii B jest wiążący dla właściwego starosty ale w zakresie wynikającym z wiążących ten organ przepisów ustaw”.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w R. wyrokiem z 28 listopada 2018 r. (sygn. akt [...]) oddalił skargę na decyzję SKO. Złożona przez skarżącego skarga kasacyjna również została oddalona wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30 kwietnia 2020 r. (sygn. akt [...]). Zdaniem NSA „przewidziana w art. 12 ust. 2 w związku z art. 12 ust. 1 pkt 2 u.k.p. podstawa do nałożenia – niezależnej od sankcjonowania karnoprawnego – sankcji administracyjnej nie narusza wskazanych w skardze kasacyjnej wzorców konstytucyjnych”. W tej kwestii NSA wskazał na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 21 października 2015 r. (sygn. P 32/12, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 148), w którym Trybunał orzekł, że ustawodawca dysponuje znaczną swobodą regulacyjną w zakresie wyboru form, metod oraz drogi prawnego sankcjonowania tych nielegalnych zachowań adresatów norm, które ze względu na przyjęte założenia i cele polityki państwa oraz zasady i wartości konstytucyjne wymagają odpowiedniej i nierzadko skumulowanej reakcji prawodawczej.

Zarządzeniem z 14 grudnia 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 29 grudnia 2020 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi przez dokładne wyjaśnienie, w jaki sposób zakwestionowany w skardze przepis narusza prawo skarżącego do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji), a także doręczenie wraz z czterema kopiami oryginału dokumentu lub jego kopii, poświadczonej przez pełnomocnika skarżącego, potwierdzającego datę doręczenia wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30 kwietnia 2020 r. (sygn. akt [...]), tj. wiarygodnego dokumentu (np. zwrotnego poświadczenia odbioru lub koperty z numerem przesyłki), z którego jednoznacznie wynika data otrzymania przez skarżącego powyższego orzeczenia.

W piśmie procesowym z 3 stycznia 2021 r. (data nadania) skarżący odniósł się do zarządzenia.

Zdaniem skarżącego art. 12 ust. 2 pkt 2 i 3 w związku z art. 12 ust. 1 pkt 2 u.k.p. narusza następujące zasady konstytucyjne: *ne bis in idem*, czyli zakazu ponownego karania za to samo zdarzenie (art. 2 Konstytucji), podziału i równowagi władzy ustawodawczej i sądowniczej (art. 10 Konstytucji), wyłącznego sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez sądy (art. 175 ust. 1 Konstytucji), a także prawa każdego do „sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd” (art. 45 ust. 1 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw,

które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona określone przez prawo wymagania oraz gdy nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

2. Skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznej oceny.

2.1. Sporządzona została przez adwokata, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo.

2.2. Skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, ponieważ od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30 kwietnia 2020 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia.

2.3. Dochowany został trzymiesięczny termin wniesienia skargi zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż powyższe orzeczenie wraz z uzasadnieniem zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącego 1 lipca 2020 r., a skarga konstytucyjna została wniesiona do Trybunału 28 września 2020 r.

2.4. Określony został przedmiot kontroli w rozumieniu art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK. Skarżący kwestionuje art. 12 ust. 2 pkt 2 i 3 w związku z art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. Nr 30 poz. 151, ze zm.; dalej: u.k.p.) w brzmieniu ukształtowanym ustawą z dnia 26 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o kierujących pojazdami (Dz. U. poz. 970).

Zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 2 u.k.p. prawo jazdy nie może być wydane osobie, w stosunku do której został orzeczony prawomocnym wyrokiem sądu zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych – w okresie i zakresie obowiązywania tego zakazu. Z kolei art. 12 ust. 2 pkt 2 i 3 u.k.p. stanowi, że przepis ust. 1 pkt 2 stosuje się także wobec osoby ubiegającej się o wydanie lub zwrot zatrzymanego prawa jazdy, a także o przywrócenie uprawnienia w zakresie prawa jazdy kategorii: AM, A1, A2, A, C1, C, D1 lub D – w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych obejmującego uprawnienie w zakresie prawa jazdy kategorii B, a także B+E, C1+E, C+E, D1+E lub D+E – w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych obejmującego uprawnienie w zakresie prawa jazdy kategorii B lub odpowiednio kategorii C1, C, D1 lub D.

2.5. Zakwestionowany w skardze art. 12 ust. 2 pkt 2 i 3 w związku z art. 12 ust. 1 pkt 2 u.k.p. był podstawą dołączonych do skargi decyzji administracyjnych oraz orzeczeń sądowych. Wynika to wprost z ich uzasadnień.

2.6. Skarżący wskazał, które konstytucyjne prawa oraz w jaki sposób zostały – jego zdaniem – naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK), a także uzasadnił sformułowane w skardze zarzuty (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK). Zwrócił uwagę na to, że art. 12 ust. 2 u.k.p. wprowadza sankcję administracyjną w postaci zakazu wydania bądź zwrotu dokumentu potwierdzającego uprawnienie w zakresie kierowania pojazdami określonych kategorii i w związku z tym zakazu legalnego kierowania tymi pojazdami po drogach publicznych oraz położonych w strefach zamieszkania i w strefach ruchu, nie z tytułu określonego zdarzenia, czy też naruszenia przez obywatela prawa materialnego, lecz wyłącznie z tytułu wydania przez sąd powszechny orzeczenia wymierzającego środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Sankcja ta rozszerza zakres dolegliwości poza granice określone prawomocnym orzeczeniem sądu powszechnego, co stanowi naruszenie wynikającego z art. 2 Konstytucji zakazu karania za ten sam czyn, za jaki wymierzona już

została kara przez sąd powszechny. Zdaniem skarżącego orzeczona na podstawie art. 12 u.k.p. sankcja ma charakter represyjny, która w istocie „mechanicznie i bezrefleksyjnie” zaostrza wymierzoną przez sąd sankcję karną, a jednocześnie „wyłącza to zaostczenie spod jakiegokolwiek kontroli sądowej, w tym kontroli sądu administracyjnego w zakresie proporcjonalności obostrzenia i co za tym idzie sprawiedliwości rozstrzygnięcia”. W związku z tym wprowadzenie przez ustawodawcę obligatoryjnego zakazu zwrotu osobom, wobec których orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów kategorii B, dokumentów potwierdzających posiadanie przez nich uprawnień do kierowania pojazdami kategorii AM, A1, A2, A, B1, C1, C, C+E, B+E, C1+E, narusza zasadę równowagi podziału władz, w tym władzy ustawodawczej i sądowniczej, bowiem godzi w autonomię sądu karnego w zakresie kształtowania represji karnej. Narusza także „zasadę, iż każdy ma prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd” (art. 45 ust. 1 Konstytucji).

3. Z uwagi na to, że skarga konstytucyjna spełnia wymagania przewidziane w u.o.t.p.TK, a nie zachodzą okoliczności określone w art. 61 ust. 4 tej ustawy, to – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – zasadne jest nadanie jej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.